

A Honismereti Szövetség kibővített elnökségi ülése

1991. február 5.

Szikossy Ferenc ügyvezető elnök a két ülés közötti munkáról adott tájékoztatást:

– az alapítvány összegéből 6 millió Ft-ot áttettünk magasabb kamatozásúra, féléves lekötéssel;
– A Karácsony Sándor Alapítványhoz benyújtott pályázatunkat elutasították, de megnézzük, hogy milyen újabb pályázati lehetőség van a meghirdetőknel. A parlament különbizottságához benyújtott pályázatunkkal 4,6 millió Ft-os támogatást kértünk a szövetség működéséhez;

– Tárgyalást folytattunk Andrásfalvy Bertalan kultuszminiszterrel, aki támogatól szolt a honismereti mozgalomról, melyhez ígérete szerint segítséget kaphatunk egy-egy akció esetén (Honismereti Akadémia, táborok);

– Für Lajos honvédelmi miniszterrel folytatott megbeszélés alapján a honvédséggel konkrétan tehető a kapcsolat. Felajánlotta, hogy a Honismereti Akadémia tanulmányútjához autóbuszokat adnak, és megoldják tíz fő részvétele az Akadémián. A Honismeret folyóiratot bizonyos példányszámban megrendelik a laktanyák számára. A kapcsolattartás konkrété választ jelzi dr. Szauter Lajos (Zrínyi Miklós Katonai Akadémia) részvétele ülésünkön;

– Tájékoztatót adtunk tevékenységünkről a TESZ országos elnökségének. Fölhívták a figyelmünket arra, hogy kapcsolatainkat – főleg a területen – nem használjuk ki eléggé. Fölhívták a TESZ birtokában lévő helyiségeket, melyek sok esetben hónapok óta kihasználatlanok. A TESZ-hez való csatlakozásról – mint azt korábban is megállapítottuk – a megyei egyesületek maguk döntenek;

– A televízió különböző pályázatainak két program pályázatában veszünk részt, melyekkel egyrészt a nem közismert magyarországi várak bemutatását szolgáló film, másrészt a régi nyelvjárasokat megőrzítő műsor elkészítéséhez kérünk támogatást;

– Támogatunk egy 1944–1945-ös kitelepítésekről, áttelepítésekről, hadifoglyokról készülő filmet, melyhez kérjük, ha valamelyik megyében jelentkezik a tv munkatársai, támogassák munkájukat;

– Tárgyalást folytattunk a Kossuth Könyvkiadóval a Magyarországi Honismereti Füzetek sorozat kiadásáról, mely egy-egy megye múltjának, jelenének egységes tematika alapján történő bemutatásával segítené az oktatást. A sorozat elindításához kb. 500 000 Ft-ra lenne szükség, melynek előteremtéséhez szponzorokat keresünk;

– Keressük a kapcsolatot az Oktatókutató Intézzel is annak érdekében, hogy adjanak lehetőséget egy félállású munkatárs beállítására, aki a honismeretnek mint tantárgynak a bevezetésével, annak módszertanával foglalkozna;

– Szabadegyetem szervezését kezdtük el, melynek alaptémája az önkormányzat lesz. Kezdetének a Honismereti Akadémiát tekintenénk, majd az ott megkezdett témakört szeptemberben folytatnánk a szabadegyetem keretei között;

– Részt veszünk a TKM által kezdeményezett Széchenyi-émlékév szervezésében. Anyagiilag is támogattuk az emlékkönyv megjelentetését, melynek 500 példányát a megyei egyesületek rendelkezésére bocsátottuk.

Halász Péter a Honismeret jelenlegi helyzetéről elmondta, hogy a számok torlódnak a korábbi bizonytalan pénzügyi helyzet miatt. Az 1990. 4. szám 1991 januárjában megjelent az előfizetési felhívással és csekkel együtt, az összevont 5–6-os szám megjelenésére február közepén kerül sor. Reméljük, hogy az 1991-es évben vissza tudunk állni a korábbi megjelenési ütemre. Egyben jelezte, hogy amennyiben anyagilag kedvezőbb ajánlatot kapunk, nyomdát változtatunk. Az 1991. 3. szám anyaga – zömmel az önkormányzati hagyományok jegyében – összeállt. A terjesztést a postával kötött szerződés szerint végezzük, az árusítást a posta egy újonnan alakult részlege végzi, eredményessége csak az 1. szám megjelenése után derül ki. Sokkal bonyolultabb a külföldi terjesztés, melyhez megoldást keresünk. A Széchenyi Könyvtár a korábbi hagyományoknak megfelelően vállalja 150 pl. előfizetését, melyek Szlovákia és Kárpátalja intézményeihez jutnak el, de ennél többet szeretnénk elküldeni a határainkon túl élő magyaroknak.

Fabulya Lászlóné a Békés megyei egyesület titkáraként ismertette a XIX. Honismereti Akadémia programtervét, melyet az elnökség tagjai elfogadtak azzal, hogy szakértői testület munkálja ki részletesen, illetve kérje fel az előadókat.

Szikossy Ferenc a szervezeti kérdések kapcsán beszámolt arról, hogy a megyék többségében megalakult az egyesület és kinyilvánították a szövetséghez való csatlakozási szándékukat. Februárban

tartja alakuló ülését a Veszprém megyei és a budapesti egyesület. Nincs hírünk Nógrád, Somogy és Tolna megye szándékáról. Nógrád megyéből a Balassagyarmati Honismereti Kör kérte, hogy közvetlenül a szövetséghez csatlakozhassanak.

A decemberi elnökségi ülés javaslata alapján az eddigi albizottságok helyett szakmai bizottságokat hozunk létre az alábbiak szerint:

- néprajzi, anyanyelvi, irodalmi;
- történelmi, évfordulós és szervezési-módszertani;
- műemlékvédelmi;
- nemzetiségekkel és a határainkon túl élő magyarokkal foglalkozó;
- tábori-módszertani bizottság.

A műemléki bizottság (mely 1989-ben Nemzeti Örökség Bizottság néven alakult újjá) vezetésére továbbra is Román Andrást javasolja, a nemzetiségi bizottság vezetésére Székely András Bertalant, a tábori bizottság vezetésére továbbra is Túróczy Istvánnét. A többi bizottság vezetésére, összetételére még várjuk a javaslatokat. Ismertette azt a két pályázati kiírást, melyeket a Honismereti Szövetség Alapítványa hirdet meg honismereti táborok és kiadványok támogatására. Az elnökség egyetértett abban, hogy csak azok pályázhassanak, akik tagjai a megyei egyesületnek vagy a szövetségnek.

Székely András Bertalan beszámolt a nemzetiségi-kisebbségi szakkbizottság létrehozásával kapcsolatos eddigi lépéseiről. Külön bizottságot javasolt a hazai nemzetiségek honismereti tevékenységének összefogására, melynek szakmai irányítására Gyivicsán Annát javasolja, a határainkon túl élő magyarok bizottságát pedig maga tartaná kézben.

Gyüszti László (Komárom-Esztergom megye) az elmúlt évben jelzett létbizonytalanság után arról számolt be, hogy egy helyi pályázaton kaptak 5000 Ft-ot, amivel el tudták indítani az egyesület munkáját. Nem látja tisztán a TESZ helyzetét, bár némi huzavona után ígéretet kaptak a segítségre (postaköltség, kiadvány támogatása).

Gábori Imréné (Baranya megye) elmondta, hogy egyesületüknek a Megyei Művelődési Központ ad intézményi háttérrel anélkül, hogy akadályozná önállóságukat. Örömmel számolt be arról, hogy a Dunántúli Napló kétszer is foglalkozott az egyesülettel, helyi lapokban is megjelent róluk tudósítás.

Jászberényi Ferencné (Győr-Sopron megye) arról adott számot, hogy Sopron város honismereti mozgalmát is sikerült megnyerni a Szülőföldünk néven működő megyei egyesülethez való csatlakozásra. A városi polgármestereket levélben keresték meg, kérve, hogy a hagyományos honismereti pályázat kiírásában vegyenek részt. Egyesületük szeretné megtartani a diákokat is a mozgalomnak, ezért a középiskolákat is megkeresték. Az általános iskolai történelem tankönyvhöz a Pedagógiai Intézetel közösen segédanyagot állítottak össze, melyet szeretnének a középiskolai tankönyvhöz is elkészíteni.

Mint a TESZ országos elnökségének tagja, próbál segíteni más megyékben is a kapcsolatok alakításában, mely sok esetben személyi okok miatt nem realizálódik. Megyejükben a TESZ székházában tartják rendezvényeiket, segítséget kapnak a postázásban stb.

Hadnagy László (Veszprém megye) azokról a személyi és egyéb bizonytalanságokról szólt, amelyek hátráltatták egyesületük megalakítását. Azt viszont örömmel mondta, hogy munkájukban támaszkodhatnak a hagyományos intézményekre (levéltár, múzeum, VEAB stb.). A Honismereti Tanulmányok kiadásához eddig kaptak támogatást, a továbbiak megjelentetésére viszont még nem tudtak az intézmények ígéretet tenni. Kérdésként vetette fel, hogy szükséges-e az egyesület bírósági bejegyzését kérni, akkor is, ha csatlakozni kíván a szövetséghez.

Szikossy Ferenc felhívta a figyelmet arra, hogy a bejegyztetés nem kötelező, de számlaszámot csak önálló jogi személyként nyithat az egyesület.

Nagy Éva (Fejér megye) beszámolt egyesületük október 25-i megalakulásáról, a tagság összetételéről, a tagdíjakról. Intézményi háttérük a Megyei Művelődési Központ, de a megyei TESZ is fölajánlotta anyagi támogatását. Programjukban elméleti és gyakorlati foglalkozások szerepeltek. Január 22-én, a kultúra napján honismereti megemlékezést szerveztek előadással, diafilmvetítéssel, dokumentumok bemutatásával, s az együttlét jó hangulata alapján elhatározták, hogy minden hónapban találkoznak. A találkozókat az évi programját a Széchenyi-évforduló köré csoportosítják. Tervezik szakkörvezető-képzés indítását a művelődési központtal közösen. Örömmel számolt be arról is, hogy a megyei sajtó figyelemmel kíséri munkájukat.

Horváth Lajos (Pest megye) úgy érzi, sikerült átmenteni, ami a honismereti mozgalomban hasznos volt. 1989-ben Pest Megyei Krónikás címmel honismereti lap indítást hirdették meg, támogatókat keresve. Pénzüket jelenleg is nagyon kevés van, de nem mondanak le a lap megjelentetéséről. Budakalászlóról videofilmet készítettek (Kaján Vilmos munkája), amit az iskolában is jól tudtak hasznosítani a lakóhely jobb megismertetéséhez, ezért javasolja, hogy a módszert máshol is be kellene vezetni.

Túróczy Istvánné (Jász-Nagykun-Szolnok megye) sokszínű programról adott számot. Terveik között szerepel az egyesület videotárának kialakítása, a Honismereti Hírek kéthavonkénti megjelentetése, melynek anyagi fedezetét a TIT megyei szervezete, a Pedagógiai Intézet és a múzeum adja. Örömmel mutatta be az első számot, mely beköszöntőjében felvázolja az egyesület céljait, tagjai közé hívja mindazokat, akik az alapszabályban megfogalmazott feladatok megvalósításában részt kívánnak venni. Tájékoztat a lap az egyesület megalakulásáról, a tagság összetételéről, a vezetőségi első üléséről, a helytörténeti kutatás szükségességéről. Szeretnék ezenkívül megjelentetni Honismereti Téka címmel az eddig elkészült pályázatok anyagát.

Tagtoborzás céljával felkeresik azokat az intézményeket, vállalatokat is, akikkel eddig is jó kapcsolatuk volt.

A Jászberényi Tanítóképző Főiskola számára olyan programot készítettek, amely alapján fakultatív tárgyként bevezetik a honismeretet, s oktatásában az egyesület tagjai feladatot vállalnak.

Csiffáry Gergely (Heves megye) szól arról, hogy elsők között szövetkeztek az Ifjúsági Házzal, mely működésük hátterét megoldja. Fő céljuk a szakköri munka támogatása, mely a házzal közös érdekük. Tagjaik között eddig 7–8 szakkör kollektív tagként van jelen, mely valódi taglétszámukat megsokszorozza. Terveik között szerepel továbbra is a honismereti táborok szervezése, valamint módszertani kiadványok időszakos megjelenítése. Örül a katonasággal való kapcsolat újfajta lehetőségének, keresni fogják az egri katonai kollegium vezetőit.

Sáray László (BAZ megye) tájékoztatta az elnökség tagjait arról, hogy megyéjükben október 18-án alakult újjá a mozgalmat irányító csapat – egyelőre nem egyesületi formában – és bejelentették csatlakozási szándékukat a szövetséghez. Legfontosabb feladatuk ez évben a honismereti szakkörök újbóli áttekintése, az újjakkal való kapcsolat keresése. Helyiségük van a Megyei Művelődési Központban, de sorsuk bizonytalan, ezért kötődnek a múzeumhoz, levéltárhoz is. Anyagi gondjaik enyhítésére az önkormányzattól 100 000 Ft-ot kértek alapítvány céljára, melyet valószínűleg meg is kapnak.

Szól a Szülőföldünk kiadvány további megjelenítésének nehézségeiről, a korábbi szerkesztőség felbomlásáról. Új honismereti olvasókönyv készül megyéjükéről, melynek anyagi háttere megvan, csak híradást kérnek róla a Honismeretben. Nagy rendezvényük lesz a muhi csata évfordulója, neves személyiségek részvételével, kiállításával, emlékműállítással stb., ennek szervezésében aktívan részt vesznek.

Mészáros Ágnes (Balassagyarmat): Nógrád megyéről nincs információja, csak helyi honismereti körükről tud számot adni, mely 13 éve működik a Városi Könyvtárban. Rendszeresen megjelenetik a kör Tájékoztatóját, melynek 1991-es első számát be is mutatta. Számot ad e lap a kör küzdelmeiről, a város – és nem utolsósorban a határon túli magyarok – életében betöltött szerepéről, az alapítványokról, a kiadványaikról; felvázolja az elmúlt év eseményeit s az 1991-es elképzeléseiket, rendezvényeiket. Elkészítették a Balassagyarmati Honismereti Híradó 1979–1988 közötti számainak repertóriumát. Jelenleg a Balassagyarmati Néprajzi Múzeumban tartandó bemutatózó foglalkozásra készülnek a Balassagyarmat Baráti Kör számára.

Szauter Lajos (Magyar Honvédség) örömmel szól a kapcsolatok újszerű lehetőségéről, arról a szándékukról, hogy csökkentsék a lakosság és a honvédség közötti távolságot. A katonákat szeretnék lakóhelyükhöz közelebb vinni, másrészt tisztjeiket szeretnék a humán értelmiség tagjainak tekinteni, nagyobb kötődéssel lakóhelyükhöz, ahol a laktanya van. A hadsereg is nyitni akar, ezért véleménye szerint ha a honismereti egyesületek, körök megkeresik a laktanyák parancsnokait, örülni fognak, segítséget is tudnak nyújtani nyomdával, postaköltséggel stb.

Horváth Lajos szerint a magyar nemzet és hadserege között nem volt ellentét, amíg idegen elem nem nyomult közéjük. Ő maga is vonzódást érez a katonai pálya iránt, s hangsúlyozza, hogy vissza kell egymáshoz találni.

Hadnagy László örömmel hallgatta a biztatást, hiszen megyéjükben sokan foglalkoznak hadtörténelemmel, az ejtőernyősök történetének kutatásával stb. Nagy az érdeklődés a katonatisztek részéről, akik a múzeumbaráti kör ülésein is részt vesznek.

Szikossy Ferenc azzal zárta a tanácskozást, hogy felkérjük a szakmai testületet a Honismereti Akadémia előadásainak részletes kidolgozására, ezt követően – még az akadémia előtt – találkozunk az elnökség tagjaival.

Bartha Éva

Megalakult a Honismereti Szövetség határontúli magyar albizottsága

Elnök:

Dr. Székely András Bertalan

Budapest, Pf. 2. 1357

Tagok:

Dancs Anna

Muravidéki Magyar Nemzetiségi Közösség

YU 69220 Lendva, Partizán u. 120.

Csorba Béla

YU 21235 Temerin, Népfront u. 227.

Lábadi Károly

Magyar Képes Újság Szerkesztősége

YU 54000 Észék, Partizánski trg. 3/II.

Egyed Ákos

R 3400 Cluj-Napoca, Al. Tineretului 2/2.

Hermann Gusztáv

Haáz Rezső Múzeum

R 4150 Székelyudvarhely, Kossuth u. 29.

Vári Fábián László

SU 92530 Kárpátalja, Beregszászi járás,

Vári, Gagarin u. 9.

Liszka József

CSFR 94079 Nove Zámky, Druzstevna 37.

Csáky Károly

CSFR 93601 Sahy, Okružná 2.